

Łemkowyna – Obczyzna, dnia 12 grudnia 2023 r.

KOMUNIKAT

STOWARZYSZENIA ŁEMKÓW

My, członkowie Stowarzyszenia Łemków, niniejszym komunikatem pragniemy wyrazić swój stanowczy sprzeciw odnośnie do nieprawdziwych i niepokojących doniesień medialnych, które godzą w dobre imię społeczności łemkowskiej i mogą przyczynić się do pogorszenia sytuacji łemkowskiej mniejszości etnicznej w Polsce.

1. W dniu 28 listopada 2023 r. Instytut Pamięci Narodowej opublikował komunikat, w którym poinformował o umorzeniu śledztwa w sprawie decyzji o Akcji „Wisła”. Jako przyczynę umorzenia postępowania wskazano brak podstaw do stwierdzenia, że Akcja „Wisła” stanowiła zbrodnię przeciw ludzkości czy zbrodnię komunistyczną. Komunikat IPN zawiera fałszywe i przekłamane informacje dotyczące przeprowadzonego wysiedlenia na ludności łemkowskiej w 1947 r., które godzą w pamięć historyczną Łemków i stoją w jaskrawej sprzeczności z ogólną wiedzą na ten temat. Komunikat w istocie jest twierdzeniem: „Czarne jest białe”.

Jego konkluzją jest to, że przymusowa deportacja obywateli polskich narodowości łemkowskiej była przykładem humanitaryzmu, miała charakter prewencyjny, a nie represyjny. Według śledczych podczas akcji „Wisła” nie stosowano kryterium narodowościowego. Ustalenie to stoi w oczywistej sprzeczności z licznymi dokumentami archiwalnymi, z których wprost wynika, że jednym z kryteriów objęcia osób wysiedleniem w ramach Akcji „Wisła” było kryterium ściśle związane z przynależnością narodową.

IPN stwierdza ponadto, że osoby wysiedlone na tzw. ziemie odzyskane otrzymywały lepsze warunki bytowania. To kolejna nieprawdziwa teza. Deportacja Rusinów z Łemkowyny skutkowałą olbrzymimi stratami, zarówno materialnymi jak i moralnymi. Przesiedleni Łemkowie mogli zajmować jedynie nieruchomości zdewastowane,

nie nadające się do godnej egzystencji. Często lokowani byli w budynkach po kilka rodzin, a sytuacja, w jakiej się znaleźli zmuszała ich do odbudowy warunków bytowania i swojej godności od zera.

Skutki Akcji „Wisła” odczuwalne są do dnia dzisiejszego – procentuje to wielką wspólnotową traumą, która przez treść komunikatu instytucji, jaka ma ustawowy obowiązek stać na straży pamięci historycznej obywateli oraz w związku z ksenofobicznymi wystąpieniami polityków i dziennikarzy, znów została pogłębiona, naruszając tym samym dobra osobiste członków łemkowskiej mniejszości etnicznej.

Stwierdzenia wyrażone w cyt. komunikacie stoją w sprzeczności z dotychczasowymi ustaleniami (w tym także samego IPN), a przede wszystkim z relacjami świadków tamtych wydarzeń – naszych rodziców i dziadków. Pion śledczy IPN nie wziął pod uwagę represji politycznych, którym zostali poddani Łemkowie – w komunikacie brak jest odniesienia chociażby do osób uwięzionych w Centralnym Obozie Pracy w Jaworznie, czy późniejszych losów społeczności łemkowskiej, która dopiero po demokratycznych przemianach w 1989 r. mogła ponownie w sposób oficjalny i legalny rozpocząć swoją aktywność społeczno-kulturalną.

2. W dniu 4 grudnia 2023 r. na ogólnopolskim portalu informacyjnym www.wp.pl został opublikowany artykuł prasowy pod tytułem „Piąty rozbiór Polski”. Według autorów publikacji Łemkowie w sposób masowy otrzymują grunty leśne jako rekompensatę za mienie utracone w wyniku Akcji „Wisła”, wobec czego dochodzi do „dzikiej reprivatyzacji”. Lasy Państwowe określają starania osób wysiedlonych i ich potomków mianem „piątego rozbioru Polski” – porównując je tym samym do działań zaborców, których koronnym celem było zniesienie państwowości polskiej. W następstwie w/w publikacji Poseł na Sejm RP Grzegorz Braun zorganizował konferencję prasową, podczas której wielokrotnie posłużył się nieprawdziwymi informacjami i powielonymi stereotypami.

Grzegorz Braun podczas swego wystąpienia w dniu 5 grudnia 2023 r. w pełni podzielił retorykę z komunikatu IPN z dnia 28 listopada 2023 r., jednocześnie insynuując,

Stowarzyszenie Łemków Стowаришыня Лемків

Zarząd Główny Головный Заряд

stowarzyszenielemkow.pl

że społeczność łemkowska w sposób masowy bezzasadnie rości sobie prawo do majątku przejętego na rzecz Skarbu Państwa w wyniku przeprowadzonej Akcji „Wisła”. Obecny na konferencji w dniu 05 grudnia 2023 r. Poseł na Sejm RP Witold Tumanowicz określił osoby starające się o zwrot utraconego mienia jako „oszuści”, „malwersanci” i „naciągacze”. Konferencję zakończył Grzegorz Braun hasłem „Stop banderyzacji polskich lasów”.

Powyższe stwierdzenia są nie tylko krzywdzące i nieprawdziwe, ale w sposób bezpośredni stają się podłożem do nietolerancji względem członków mniejszości łemkowskiej i służą jedynie wywoływaniu konfliktów. Wypowiedzi te jako dyskryminacyjne zasługują na potępienie.

Spośród wszystkich narodowości wysiedlonych w ramach Akcji „Wisła” to Łemkowie ponieśli największe straty, byli jej największymi ofiarami. Zostali pozbawieni swojej odwiecznej ojczyzny – Łemkowiny, która była kolebką wszystkiego, co dla nich najcenniejsze: kultury, tradycji, języka, historii. W latach systemu komunistycznego zostali całkowicie wyjęci spod prawa. Insynuowanie, że dzisiejsze próby Łemków odzyskania promila utraconego majątku odbywają się na masową skalę, jest stwierdzeniem nieprawdziwym. Wszelkie działania osób starających się o zwrot zrabowanego przez władze komunistyczne mienia odbywają się zgodnie z obowiązującym prawem polskim i międzynarodowym.

Zarówno komunikat w sprawie umorzenia śledztwa w sprawie Akcji „Wisła”, jak również artykuł prasowy dotyczący zwrotu łemkowskich lasów w sposób niepowetowany wpłynęły na negatywny odbiór społeczny całej łemkowskiej mniejszości etnicznej. Oświadczamy, że twierdzenia te są krzywdzące i dyskryminujące. Naruszają nasze dobra osobiste i wspólnotowe. Powiększają dziedziczną przez nas wspólnotową traumę. Protestujemy przeciwko powielaniu nieprawdziwych tez i informacji oraz sianiu nienawiści w społeczeństwie Rzeczypospolitej Polskiej.

Stowarzyszenie Łemków
Zarząd Główny

